

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

321

Vragen van de leden **Van der Burg** en **Kamminga** (beiden VVD) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp over *het bericht «Russen maken microchips met oude ASML-machines voor wapens»* (ingezonden 6 september 2024).

Antwoord van Minister **Kleever** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp) en van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 18 oktober 2024).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Russen maken microchips met oude ASML-machines voor wapens»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herkent u het geschetste beeld dat sinds het begin van de oorlog in Oekraïne minstens 170 reserveonderdelen voor ASML-machines Rusland zijn binnengekomen?

Antwoord 2

Wij kunnen de in het artikel genoemde aantallen en inhoud van de zendingen niet bevestigen, maar herkennen in algemene zin het beeld dat goederen van strategisch belang ondanks de sancties nog steeds in Rusland terechtkomen.

Vraag 3

Kunt u toelichten hoeveel ASML-machines Rusland op dit moment operationeel zijn? Hoeveel chips kunnen er potentieel met deze machines geproduceerd worden?

Antwoord 3

Het kabinet kan geen inzicht geven in het aantal en het soort ASML-machines in Rusland. De historische exporten van een bedrijf zijn bedrijfsvertrouwelijke informatie, waarover het kabinet zich niet kan uitlaten.

¹ NOS, 5 september 2024, «Russen maken microchips met oude ASML-machines voor wapens» (<https://nos.nl/artikel/2535891-russen-maken-microchips-met-oude-asml-machines-voor-wapens>)

Vraag 4

Heeft de Russische overheid naast de in het door Trouw gepubliceerde artikel beschreven ASML PAS 5500-machine nog meer (nieuwere) machines die door ASML zijn geproduceerd? Zo ja, hoe hoog acht u de kans dat met deze machines ook chips worden geproduceerd die in de oorlogsindustrie worden gebruikt?²

Antwoord 4

Zie ook het antwoord op vraag 3. Het is mogelijk dat deze machines ook chips fabriceren die bijdragen aan de Russische oorlogsindustrie, maar ons beeld is dat de oorlogsindustrie nog vrijwel volledig afhankelijk is van geïmporteerde (westerse) componenten. Een van de redenen hierachter is dat wapensystemen doorgaans gecertificeerd zijn op basis van specifieke componenten. Het exact namaken van dergelijke componenten is complex en vereist naast deze machines nog veel andere technologie.

Vraag 5

Kunt u aangeven welke en hoeveel wapensystemen van Rusland gebruik kunnen maken van de microchips die met ASML-machines geproduceerd kunnen worden?

Antwoord 5

Voor de productie van chips is diverse apparatuur en technologie nodig, waaronder de hiergenoemde apparatuur. Welke en hoeveel wapensystemen gebruikmaken van microchips die gemaakt kunnen worden met de in het artikel beschreven productieapparatuur kan niet met zekerheid worden gezegd. De algemene indruk is dat De Russische militaire industrie voor de productie van wapensystemen nog steeds in hoge mate afhankelijk is van geïmporteerde westerse onderdelen.

Vraag 6

Kunt u aangeven of er duidelijkheid bestaat over hoeveel reserveonderdelen voor ASML-machines er sinds het begin van de oorlog in Oekraïne zijn geïmporteerd in Rusland? Zo ja, hoeveel zijn dit er?

Antwoord 6

Hoewel het ministerie intensief samenwerkt met partners om een compleet beeld te krijgen van sanctieomzeiling, geeft de beschikbare data niet voldoende detailniveau om hier met zekerheid iets over te zeggen. Signalen van sanctieomzeiling worden altijd opgevolgd met onderzoek.

Vraag 7

Kunt u een inschatting maken van het type chips dat door Rusland geproduceerd kan worden met de ASML-machines waar zij over beschikken? Zo ja, om welke typen gaat het?

Antwoord 7

Zie graag het antwoord op vragen 3, 4 en 5.

Vraag 8

Reserve-onderdelen worden zeer waarschijnlijk via buitenlandse tussenhandelaars geleverd, hoe zet u zich ervoor in om deze handel tegen te gaan? Bent u het ermee eens dat elke vorm van tussenhandel in chip-onderdelen onwenselijk is?

Antwoord 8

Ja. Nederland zet zich zowel nationaal als in internationaal verband in om omzeiling van EU-sancties tegen te gaan. Het wordt consequent aangekaart in bilaterale diplomatieke gesprekken, maar ook door de EU-sanctiegezant die hiervoor speciaal in het leven geroepen is. Daarnaast heeft de EU serieuze stappen gezet door handelsbeperkingen op te leggen aan meer en meer

² Trouw, 4 september 2024, «Russische wapens zijn akelig effectief, met dank aan Nederlandse ASML-machines» (<https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/russische-wapens-zijn-akelig-effectief-met-dank-aan-nederlandse-asml-machines-b2a9aff4/>)

buitenlandse tussenhandelaren in derde landen die meewerken aan omzeiling. Tot slot werken we actief aan voorlichting aan bedrijven waarvan de goederen omzeild worden, om hen bewust te maken en te helpen bij het tegengaan hiervan.

Vraag 9

Zijn er tussenhandelaren waarvan bekend is dat ze ASML-reserveonderdelen of andere Nederlandse chip-onderdelen aan Rusland leveren maar die nog niet gesanctioneerd zijn? Zo ja, waardoor komt dit en hoe kunnen zij alsnog gesanctioneerd worden? Zo nee, hoe blijft u dit principe waarborgen?

Antwoord 9

De sancties bieden een juridische basis om bedrijven in derde landen te sanctioneren wanneer zij actief meewerken aan het omzeilen van EU-sancties. Besluitvorming hierover vindt plaats op basis van unanimiteit. Een voorstel daartoe moet juridisch goed onderbouwd zijn en passen binnen de vooraf bepaalde escalatieladder ten aanzien van omzeiling zoals opgenomen in het 11^e sanctiepakket tegen Rusland. Diplomatieke gesprekken met de EU-sanctiegezant vormen onderdeel van deze escalatieladder. Het doen van listing voorstellen vereist daarom tijd en capaciteit. Hierdoor kan er enige vertraging zitten in het verkrijgen van kennis over entiteiten die betrokken zijn bij omzeiling en het daadwerkelijk sanctioneren. Het tegengaan van sanctie-omzeiling is en blijft een prioriteit van het kabinet.